

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

קג.

עין משפט
גז מוצה

אין כופין את המוכר. למוזר ולכתוב שטר מכירה אחר ללוקח שהיה לו להתנות ולהודיעו כתוב שטרי בשם ריש גלותא שאם יאלו עסיקין ארצה להם שהוא של ריש גלותא וכתוב לי שטר אחר בשמי שלא יצאו היום או למחר יורשי ראש גולה לתוצעה ממני: ופנהיא

HebrewBooks.org © Moznanim Publishers. No commercial use allowed.

אין כופין את המוכר למכור זימנא אחריתי ואם אמר לו על מנת כופין את המוכר למכור אמר מר הלוקח שדה בשם חבירו אין כופין את המוכר למכור זימנא אחריתי פשיטא מהו דתימא מצי א"ל מידע ידעת דאנא לנפשאי שקילנא ופנהיא בעלמא הוא דקבעינא וזווי בכדי לא שדינא אלא אדעתא דכתב ליה שטרא אחריןא קא משמע לן דאמר ליה עניינא עבדי לך בהדי ההוא דזבנת ליה בשמיה ויכתוב לך שטרא אחריןא ואם אמר לו על מנת כופין את המוכר למכור פשיטא לא צריכא דאמר להו לסהדי קמיה דידיה חזו דשטרא אחריןא קא בעינא מהו דתימא מצי א"ל אמיןא שטרא מהיאך דקא שקלת בשמיה קאמרת קא משמע לן דאמר ליה להכי טרחי ואמרי להו לעדים קמך דמינך הוא דקא בעינא רב כהנא יהב זוזא אכיתנא לסוף אייקר כיתנא ובניה מרוותיה דכיתנא אתא לקמיה דרב א"ל מה אעביד איזיל אישקיל וזוזא א"ל אי כי קא ובני אמרי האי כיתנא דכהנא הוא זיל שקול ואי לא לא תשקול כמאן כבני מערבא דאמרי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות אטו מי יהיב רב כהנא ארבע ושקיל תמיני כיתנא ממילא הוא דאייקר מיגזול גזולה ותנן כל הגזולין משלמין בשעת הגזולה אמרי התם אמנה הואי ולא משכיה רב כהנא לכיתנא ורב למעמיה דאמר רב עושין אמנה בפירות ואין עושין אמנה בדמים: **מתני'** הגזול את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו ויליכנו אחריו (א) למדי דלא יתן לא לבנו ולא לשלוחו (אבל נתן לשליח בית דין ואם מת יחזיר ליורשיו ונתן לו את הקרן ולא נתן לו את החומש מחל לו על הקרן ולא מחל לו על החומש מחל לו על זה ועל זה (ב) חוץ מפחות שוה פרוטה בקרן אינו צריך לילך אחריו ונתן לו את החומש ולא מחל לו על הקרן מחל לו על זה ועל זה חוץ משוה פרוטה בקרן צריך לילך אחריו ונתן לו את הקרן ונשבע לו על החומש הרי

נעלמא הוא דבעינא. כלומר להללה נתכוונתי. פנהיא לשון חוק ומצירו דהאשה [שלוס] ציממות (דף קטו): לפנהיא שבקיה גבי מלא כלי וכתוב עליו קו"ף קרבן מ"ס מעשר תי"ו תרומה: עניינא. תנאי: דאמר להו לוקח לשהי קמי מוכר חזו כו'. ובהדי מוכר גופיה לא אתני: אמיןא שטרא אחריןא מהיאך כו'. אני הייתי סובר שהתם אומר לעדים צענא דכתוב לי שטרא אחריןא ריש גלותא: וזניה מרווסא דיתנא. על מנת ליתן דמיהן שהן לוקמין לרב כהנא: לא תשקול. משום רבי: כמאן כבני מערבא. בתמיה. כלומר דאמרינן מי הודיענן ללוקמין שיקנו מעותיהן לרב כהנא לפיכך לא זכה בהן: אטו. מאי איכפת לן דהקנתמן וכי רב כהנא עמד ליתול מעות היה ויטול רביה שנתן לו ד' ויטול ח' והלא פשתנו היה נוטל וכל מקום שהיה שם שלו היה ואלו שמכרוהו גזלוהו מניה ומשלמים כל דמיו ציורק כשעת הגזולה ובשעת הגזולה כבר הוקר: אמנה הואי. שנתן להם מעות באמנה ולא היה להם פשתן כשקבלו דמים והתנו עמו כשער הוול ליתן לו כל השנה כשער זה דתנן (ב"מ דף עב): יאל השער פוסקין אע"פ שאין לזה יש לזה: ורב דאסר ליה למשקל זוזי: **לעמיה דא"ר**. בחזרו נשך (ב"מ סג).

הגרות הב"ח

(א) במשנה אחריו אפילו למי: (ב) למי:

מוסף רש"י

ופנהיא בעלמא. לשון שימור, כלום שולח ממונו בלא שם חבירו של גזולתו היינו (בבבוח) (א) וישן אמנה בפירות. נתנן מעות באמנה כשער של עכשיו שולח כשוק על מנת לקבל פירות אפילו יוקירו חטין ואין עושין אמנה בדמים. לפיכך על הפירות כדי לקבל דמים לכשיקרו, דכיון דחזי ידו חזי שקיל מחי כריתא (ב"מ סג). ויליכנו אחריו אפילו למדי. אם היה ששבע לשקר, ללא הוא ליה כפרה עד שחזרנו לירו ממש ולא לשלחו, כדכתיב (דברים ה) ונתן לאשר אסר לו (ב"מ סג). נתן לו את הקרן. לאמר כששבע והיה ונתחייב קרן וחומש, ונשבע לו על החומש. שחר ופטר את החומש ואמר נתמי לך ונשבע והיה (ב"מ סג).

רבינו חננאל

מתני'. הגזול את חבירו שוה פרוטה וכו'. דייקתן מתניין דקתני ונשבע, דוקא נשבע הוא דבעי לאמטייה בתריה, אפילו למדי, אבל לא נשבע לא.

קב א מ"י פ"ג מהלכות
שולחן וזמפין הלכה
ה סמג עשין פב טו"ש"ע
ח"מ סי' קפד סעיף ב':
קב ב טו"ש"ע י"ד סי'
קטע סעיף א':
קב ג מ"י פ"ז מהלכות
גזולה הלכה ט סמג
עשין עג טו"ש"ע ח"מ סי'
סס סעיף א':
קב ד ה מ"י פ"ז הלכה י
טו"ש"ע סס סעיף ב':
קב ו מ"י פ"ח הל"א
טו"ש"ע סס סעיף ד':
קב ז ה מ"י פ"ח הל'
יא סמג סס טו"ש"ע
סס סעיף ג':
קב ח י מ"י פ"ח טו"ש"ע
סס סעיף ב':

בגזן דאודיעניהו דרידיה ואודיעניהו נמי אסהדי. תימא אס כן אמאי לריך לדחוק את ריש גלותא שיכתוב לו שטר יכתבו לו עדים כיון שידעין שהוא קונה לעלמו וי"ל כגון ללא צעו עדים למיכתב ליה שטרא אחריןא: **יהב** זווי אבריתנא. שהתא ס"ד דאיירי דמשך נמי ופקדון בעלמא הוא דהוי גביה: **כמאן כבני מערבא** דאמרי מי הודיעו לבעל חטין כו'. ללוקח כי קמזבין דהאי כיתנא דכהנא הוא נמצא דכהנא לא קני להנאו מעות דאיניהו לאו אדעתא דהכי יהבו ליה מעותיו ואי שקיל כהנא מידי דמרוותיהו ה"ל כאליו מדידהו יהבו ליה ומחזי כרבי: **התם אמנה הוא**. פי' דקונטרס שנתן להם המעות באמנה ולא היה להם פשתן כשקבלו המעות וקשה דאס כן יהי מסיק רב לטעמיה והא דכ"ג אפילו רבי ינאי מודה דאסור לקבל המעות כיון שלא היה לו פירות באותה שעה שהוא פוסק עמו דהא דאמר ר' ינאי מה לי הן מה לי דמיהן היינו דוקא כשיש לו פירות באותה שעה שהוא פוסק עמו ורב אפילו ככ"ג אסור לקבל מעות אלא פירות דוקא דהא דפסק איהו נשך (ב"מ דף סג. וסס) מיימי דרבי ינאי אצרייתא דנבי אושעיל דהיה נשחב צבירו מנה והלך על גורנו ואמר לו תן לי מעות שאני רואה ליקח בהן חטין אמר ליה חטין יש לי כו' עד וכו' יש לו מותר אין לו אסור וקאמר התם ש"מ איתא לר' ינאי דאמר מה לי הן מה לי דמיהן משמע דר' ינאי דוקא כי יש לו מותר וככ"ג פליג רב ומהוה יש ליישב פי' הקונטרס דהתם דוקא דלאירי כהנא ליה שרי רבי ינאי אלא כשיש לו פירות דוקא אבל זכני אמר התם דפוסקין על שער כששוק אפילו אין לו והיינו אמנה בפירות ומה שפירש דקונטרס (התם) דרבי ינאי מתיר דמיהן שאין מעות ממש אלא דוקא פירות דומיא דההיא דצרייתא דין דמי חטום לן דין זמן שנתן שנתן דמי יין דלא מחזי כרביה אבל מעות אסור אין נראה דהכא כשמעמין מוכחא דאפילו זוזי מותר לקבל והלכה כרבי ינאי כדמוכח התם:

הגזול מחבירו שוה פרוטה ונשבע כו'. כגון שנשבע מעלמו דאין ב"ד משציעין אלא בטענת שתי כסף והודאה שוה פרוטה ואפילו (א) כשצועה עלמו מייחייב חומש כדמוכח בשליה פירקין וצמק' שבעות (דף לו): תנן נמי שבעת הפקדון נוהגת בלגשים וצנשים בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד [מפי עלמן] א"כ מייירי בטענת שמי כסף והודה לו שוה פרוטה: **אבל** נתן לשליח ב"ד. פי' הקונטרס מפני תקנת השבים שלא נחייבנו להוליא מנה דהוליא מנה משמע מתוך פירושו דנותנו לשליח ב"ד והוא שומרו צידו עד שיצא לנגזל ואין נראה חדא דלישנא לא משמע הכי דאמאי נקט שליח ב"ד הל"ל אס יש ב"ד שם נתן לב"ד ועוד דאמר בגמ' (דף קד). שליח ב"ד פסיקא ליה מילתא ל"ש עשאו גזול ל"ש עשאו גזול לנגזל ועוד אמאי קאמר בגמ' דלא מיתוקמא מתני' כר' טרפון והא דפסק המפקד (ב"מ דף לו: וס) פריך אמילתא דר' טרפון ושקלי ליה כולהו ואילו ומשני תני ויניה וע"כ ציד בית דין קאמר כי הא דר' אלעזר בר לרזק דמסיק אליבא דר' טרפון ועוד בגמ' אמאי איצטרך לאתויי דרבי אלעזר ממנתמין ה"מ לתמי' ע"כ נראה דמתני' איירי לענין אחריות הדריך דמיפטר כשינתן לשליח ב"ד ויש לו כפרה מיד ואין צריך לו להמתין עד שיגיע ליד הנגזל כיון שקבלו שליח ב"ד אבל בתקנתא זו לא איירי מתניתין כלל: **ואם** מת יחזיר אביו. נראה דאתא לאשמעוין דאפילו לירשים יוליד למדי א"כ אתא למימר דאין חילוק בין שהגזול קיים בין שהוא מת לענין קרן חומש ואשם כי היכי דש חילוק בגזול בין הוא לבניו דבניו אין משלמין חומש על גזל אביהם קמ"ל דלענין גזול אין חילוק מניח